

Simon Gy. Ferenc

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

78(064.5)

Hely: Richter, Szvjatoszslav

Idő: 1/1958n

Forrás: M. Hjúry

1958. 10. 3.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

KORUNK EGYIK LEGNAGYOBB ELŐADÓMŰVESZE: SZVIJATORZSLAV RIHTER, A VILÁGHÍRŰ SZOVJET ZONGORISTA BUDAPESTRE ÉRKEZETT ÉS KONCERTET AD A BARTÓK-FESZTIVÁLON

(Farkas Tibor felvétele)

Halk, finom jelen-ség, akár a leg-csendesebb líra a sóhajtó verssorok-ban, vagy a majd-nem nesztelen pianissimó-futam a zongora billentyűin; nincs súlya és nincsenek mozdulatai. Miért is élne emberi mivoltában saját, külön életet? Mindent, ami csak dobog szívében, odaadott valamikor és örökre a muzsikának: hang-szerének, amely egyszerre test és lélek, bizonyosan álom és valóság.

— Mit játszott először?
— Közönség előtt? (Pillanatszerű szünet, mialatt bejáratja hirtelen a messi multat.) Hogyne emlékezni! Chopin cisz-moll prelűdjét...

— Legutóbb mit játszott?
— Rahmaninov g-moll prelűdjét. Varsóban, ahonnan Budapestre érkeztem.

— Melyik zeneszerző áll legközelebb az egyéniségéhez?

— (Mosoly az arcon és komolyság a tekintet legmélyén.) Azt nehéz lenne megmondani...

— Milyen zenét szeret leginkább?

— A jó zenét. (S most, először, széttárja karjait.) Mindent, ami jó... A romantikus zenével kezdtem; azt könnyebben megközelítheti egy fiatal előadóművész. Már azonban kezd számomra kissé nehezebbé válni a romantikus zene...

— Csak nem öregszik?
— (A kérdésen felnevet.) Talán megmaradok fiatalnak. (Komolyan.) Megfigyelhető, hogy a helyzet változott. A fiatalok manapság jobban kedvelik a klasszikus zenét: Bach, Haydn, Händel felé törekcsenek. S ugyanígy rajonganak a modernekért. Rájöttek ugyanis arra, milyen szoros szálak fűzik egymáshoz Bach és Bartók muzsikáját.

— Milyen új irányzatokat lát a mai zenében?

— (Elcsodálkozik, önmagának.) Irányzatok? Azt hiszem, ez némileg erős kifejezés. Vannak egyes zeneszerzők, de még aligha tudható: kinek a zenéjéből lesz irányzat? (Elgondolkodik.) S egyáltalán: mi is az irányzat? Egy alkotó művész, aki mindjárt eszünkbe jut, ha egy bizonyos irányzatról hallunk, vagy beszélünk. (Hosszabb szünet.) Ami a mát illeti: a modern zeneszerzők felszínre hozzák a népzene. Az önök Bartókjára gondolok...

— Hogyan fedezte fel Bartókot?

— A zongoraművész mindig akkor fedez fel valakit, ha annak a szerzőnek az alkotásait végül is előadja, műsorára tűzi. Amikor 1954-ben Magyarországon jártam, hallottam a Concertót. A bartóki zene először merőben idegen volt számomra. Nem értettem. Mi ez? (Szerény mosoly.) Most tetszik. Csodálom. Örömmel szólaltatom meg a

hétfő esti koncerten Bartók briliáns és nehéz II. zongoraversenyét.

— Általában: hogyan születik meg egy új száma?

— Meghallom valahol. Vagy megismerkedem a partitúrával. S menekülni már többé nem tudok előle. Belém szívódik, meggyötör s már ki is kívánczik belőlem. Ez a történet az ismeretlen művekre vonatkozik...

— S az ismert, már játszott alkotások? A műsorad-rabjai?

— (Velnéz.) Azok is egyszer ismeretlenné válnak. Felfedezek bennük valami újat, újabb lehetőséget: szépséget, amit addig nem is vettem észre. (Aztán csend.) Hiszen mindig újat akarok nyújtani; ez a tökéletesség megközelítésének végtelen folyamata. Megtalálni és felmutatni az eszme minden szépségét és legmélyebb régióit! Vajon nem találhatunk-e szakadatlanul újabb és újabb vonásokat egy Rahmaninov-műben, vagy Liszt-alkotásban? Ismeretlen gondolatot és szépséget a bartóki muzsikában?

Aszellem átforrósodik: Rihter ott ül már a zongora előtt. Ujjai végigfutnak az elefántcsont-billentyűkön; ez az első igazi mozdulat, amelyet tőle látok ma este. A halk,

finom jelenség ekkor eltűnik: megtámaszkodva csapnak a magasba a szenvedélyek és lázas látomások, ahogyan titokzatosan és töprengve, sejtelmes imbolygással és robusztus energiával elénk tűnik és ránk zuhan a történelmi háttérből az árny-titán; ez már Bartók és Rihter közös lénye és eggyé vált hangja.

Simon Gy. Ferenc